

بررسی تاثیر دارایی‌های نقدی بر کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

سعید بابانژاد بالانقیبی*^۱ و جلیل بیتاری^۲

^۱ کارشناسی ارشد حسابداری، واحد صفادشت، دانشگاه آزاد اسلامی، صفادشت، ایران (نویسنده اصلی و مسئول مکاتبات)

saeedbabanejad44@gmail.com

^۲ گروه حسابداری، واحد صفادشت، دانشگاه آزاد اسلامی، صفادشت، ایران.

چکیده

مطالعه فعلی؛ به بررسی تاثیر دارایی‌های نقدی بر کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته است. در این مسیر و جهت حصول اهداف پژوهش؛ اطلاعات مالی ۱۰۷ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران؛ که از طریق نمونه‌گیری به روش حذف سیستماتیک، برای یک قلمروی زمانی پنج ساله از ابتدای سال ۱۳۹۲ تا پایان سال ۱۳۹۶ بعنوان نمونه آماری انتخاب شده بودند؛ از طریق صورت‌های مالی آنان؛ استخراج و آزمون‌های آماری مورد نیاز صورت گرفت. یافته‌های پژوهش؛ با استفاده از رگرسیون خطی چند متغیره؛ مؤید این مطلب بود که دارایی‌های نقدی بر کیفیت سود تاثیر مثبت و معناداری دارد.

واژه‌های کلیدی: وجه نقد، دارایی‌های نقدی، کیفیت سود

۱- مقدمه

حفظ و توان اقتصادی هر جامعه ای در آینده، مرهون سرمای گذاری بهینه امروز آن جامعه است. سرمایه گذاری مطلوب موتور محرکه اقتصادی و اجتماعی است. این رهیافتی است که هیچ مکتب و نظام اقتصادی در آن شک ندارد. بنابراین باید گفت که رشد اقتصادی و افزایش رفاه عمومی در بلند مدت، بدون توجه به سرمایه گذاری و عوامل مهم موجود در محیط سرمایه گذار که بر آن تاثیر می گذارد، امکان پذیر نیست. یکی از عوامل مهم و اثر گذار بر تصمیم گیری در ارتباط با سرمایه گذاری وجود اطلاعات مالی شفافا و قابل مقایسه است. اگر تصمیمات، آگاهانه و مبتنی بر اطلاعات شفاف و قابل مقایسه نباشد؛ منابع اقتصادی تلف شده و اقتصاد کشور آسیب می بیند. حسابداری به عنوان یک سامانه اطلاعاتی باید به صورت کارا، اطلاعات صحیح و به موقع در اختیار استفاده کننده گان و در رأس آن سرمایه گذاران قرار دهد تا آنها از این اطلاعات به عنوان مبنایی برای تصمیم گیری های خود استفاده نمایند. اگر چه اطلاعات مالی از منابع مختلف قابل استخراج است، اما در حال حاضر صورت های مالی، هسته اصلی منابع اطلاعات مالی را تشکیل می دهد (کمیتة فنی سازمان حسابرسی ۱۳۸۸). تحقیقات قبلی نشان داده است که شرکت ها می توانند با معاوضه هزینه ها و منافع وسیع ذخایر نقدینگی، سطح دارایی های نقدی خود را تعیین نمایند (میلر و اور، ۱۹۶۶). هزینه هایی که تحلیل شده اند معمولاً شامل بازده های پایین و زیان های مالیاتی ممکن برای ذخایر نقدی است (بیگلی و سانچز ویدال، ۲۰۱۲). در حالی که منافع معمول که شناسایی شده اند، کاهش هزینه های معاملاتی است که در صورت افزایش سرمایه جدید یا انحلال دارایی ها، کاهش احتمال عدم پرداخت بدهی، اجتناب از تامین مالی پر خرج احتمالی یا حتی کمبود جایگزین های مالی وجود خواهد داشت (کیم، مور، و شرمن، ۱۹۹۸؛ اوپلر، پینکوویتز، استولز و ویلیامسون، ۱۹۹۹). دلایل برای یک تامین مالی پر هزینه خارجی به طور کلی به وجود عدم تقارن اطلاعاتی بین شرکت ها و سرمایه گذاران (مایرز و مجلوف، ۱۹۸۴) یا به وجود مشکلات نمایندگی مرتبط با سرمایه گذاری کمتر از حد و جانشین سازی دارایی مربوط است (جانسن و مک لینگ، ۱۹۷۶). علاوه بر این، مدیران ممکن است منافع خود را با حفظ مقادیر زیاد نقدی بر ترازنامه شرکت پیگیری نمایند که برای حفظ سطوح بهینه فرعی بدهی خالص، ریسک و یا سود سهام در مقایسه با افراد مورد نظر سهامداران می باشد (ایستربروک، ۱۹۸۴).

بیان مساله

حسابداری ابزاری برای انتقال اطلاعات مالی شرکت هاست تا استفاده کنندگان با بهره گیری از آن توانایی اتخاذ تصمیمات خود را به دست آورند. از این رو، اعداد و ارقام ارائه شده از مجرای سیستم اطلاعاتی حسابداری دارای اهمیت ویژه ای است؛ زیرا اطلاعات حسابداری در اتخاذ تصمیم های اقتصادی مؤثر هستند. از این رو اطلاعات حسابداری با کیفیت می تواند در بهینگی تخصیص منابع مؤثر باشد. یکی از عناصر کلیدی صورت های مالی در صورت سود و زیان رقم "سود خالص" است. این رقم کمیتی است که قاعدتاً باید نتیجه عملکرد یک واحد تجاری را در طی یک دوره مالی معین نشان دهد. به عبارت دیگر استفاده از عنصر "سود" در مدل های ارزش گذاری قیمت سهام و ارزیابی عملکرد بنگاه های اقتصادی، در عین اینکه بر مبنای منطق قیاسی توجیه پذیر است با نتایج تحقیقات تجربی نیز منطبق است و نتایج بسیاری از تحقیقات مؤید این مطلب است که سود خالص گزارش شده، حاوی اطلاعاتی است که با ارزش گذاری قیمت سهام شرکت ها مربوط است و یکی از مهم ترین و محوری ترین اعداد حسابداری است که می تواند مبنای بسیاری از الگوهای تصمیم گیری مالی قرار گیرد. موضوع سود تا حدی تاثیر گذار بوده که می توان سود را در مرکزیت هرگونه بحث و اظهار نظر حسابداری مشاهده کرد. با این حال، سود معجون نهایی است که کیمیای حسابداری آن را می آفریند و به کام استفاده کنندگان نهایی می ریزد (ثقفی و جمالیان پور، ۱۳۹۲). تحقیقات نشان داده است که شرکت ها می توانند با معاوضه هزینه ها و منافع وسیع ذخایر نقدینگی، سطح دارایی های نقدی خود را تعیین نمایند (میلر و اور، ۱۹۶۶). هزینه هایی که تحلیل شده اند

معمولاً شامل بازده های پایین و زیان های مالیاتی ممکن برای ذخایر نقدی است (بیگلی و سانچز ویدال، ۲۰۱۲) در حالی که منافع معمول که شناسایی شده اند، کاهش هزینه های معاملاتی است که در صورت افزایش سرمایه جدید یا انحلال دارایی ها، کاهش احتمال عدم پرداخت بدهی، اجتناب از تامین مالی پر خرج احتمالی یا حتی کمبود جایگزین های مالی وجود خواهد داشت (کیم، مور، و شرمین، ۱۹۹۸؛ اوپلر، پینکوویتز، استولز و ویلیامسون، ۱۹۹۹). دلایل برای یک تامین مالی پر هزینه خارجی به طور کلی به وجود عدم تقارن اطلاعاتی بین شرکتها و سرمایه گذاران (مایرز و مجلوف، ۱۹۸۴) یا به وجود مشکلات نمایندگی مرتبط با سرمایه گذاری کمتر از حد و جانشین سازی دارایی مربوط است (جانسن و مکلینگ، ۱۹۷۶). علاوه بر این، مدیران ممکن است منافع خود را با حفظ مقادیر زیاد نقدی بر ترازنامه شرکت پیگیری نمایند که برای حفظ سطوح بهینه فرعی بدهی خالص، ریسک و یا سود سهام در مقایسه با افراد مورد نظر سهامداران می باشد (ایستبروک، ۱۹۸۴). به استثنای گارسیا-ترول، مارتینز-سولانو، و سانچز-بالستا (۲۰۰۹) که بر شرکتهای اسپانیایی قبل از اتخاذ IFRS توسط گروه های تجاری فهرست شده تمرکز داشتند، با این حال، تحقیقات کمی در مورد روابط بین ذخایر نقدی و کیفیت درآمدی در یک محیط اروپایی صورت گرفته است. در زمینه آمریکا، سان، یونگ، و رحمان (۲۰۱۲) تاثیر منفی کیفیت درآمد بر دارایی های نقدی شرکت را نشان می دهند. چانگ، کیم، کیم، و ژانگ (۲۰۱۵) مستند می نمایند که شرکتها در صنایع دارای سطوح بالاتر عدم تقارن اطلاعات، مقادیر کمتری از تراز نقدی را در اختیار دارند، که با فرضیات نظارت سهامداران سازگار هست که در آن مدیران از نگهداری ذخایر نقدی گسترده خودداری می کنند که می توانند در زمانی که محیط آنها مبهم است مورد سو استفاده قرار گیرند. مطابق با الزامات خاص در بازار فهرست شده آنها تاثیر زیادی بر نیاز شرکت به تراز نقدی دارد. از میان مقیاس های عملکرد اقتصادی، مهمترین شاخص، مقیاس سود است که حسابداری با آن درگیر است. سود یا منفعت، مفهومی بسیار مبهم است. با این حال، این هدف اقتصادی مهم باید عملاً قابل اندازه گیری باشد زیرا این مطلب حقیقتی تجربی و عملی است. اهداف کمی تبلور اهداف کیفی است که این فرض که سود نخستین منبع اطلاعاتی خاص شرکت است توسط تحقیقات تجربی پشتیبانی می شود. برای مثال تحقیقات پیشین نشان می دهد که سرمایه گذاران بر روی سود، بیش از هر معیار دیگری بعنوان معیار سنجش عملکرد اتکا می کنند. علاوه بر آن مدیران نیز سود را بعنوان یک معیار کلیدی در نظر می گیرند. زیرا سرمایه گذاران و تحلیل گران در ارزیابیهای خود از آن استفاده می کنند. حسابداری بعنوان یک نظام اطلاعاتی مبتنی بر پردازش و تحلیل اطلاعات مالی است و هر نظام تحلیلی لازم است که بر یک سلسله از قواعد و اصول مشخص استوار باشد. اصول حسابداری برخلاف اصول علوم پایه و طبیعی که از قوانین طبیعت نشأت گرفته و منتج از مشاهده و تجربه، قابل تکرار و سنجش هستند عمدتاً برحسب میثاق ها، قواعد و رویه هایی است که مورد اجماع و پذیرش حسابداران و مجامع حرفه ای حسابداری قرار گرفته اند. اصول پذیرفته شده عمومی حسابداری به مدیران اجازه می دهد که در گزارشگری مالی به منظور انتقال اطلاعات، تشخیص و قضاوت خود را اعمال کنند.

پیشینه تحقیق

تحقیقات داخلی

عربلو (۱۳۹۶) به بررسی تأثیر محدودیت های مالی بر کیفیت سود (با تأکید بر نقش بحران های مالی و کیفیت حاکمیت شرکتی) در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخت. یافته های پژوهش بیان داشت که محدودیت های مالی بر کیفیت سود، تأثیر مثبت و معناداری دارد. اما از نظر آماری، تأثیر فاکتورهای بحران های مالی و کیفیت حاکمیت شرکتی، بر تعدیل تأثیر محدودیت های مالی بر کیفیت سود معنادار نبود. سمیع (۱۳۹۷) نقش حاکمیت شرکتی در تأثیر رقابت در بازار محصول بر کیفیت سود توسط مدیریت در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد ارزیابی قرار داد. یافته های پژوهش با استفاده از آزمون فروض کلاسیک و رگرسیون خطی چند متغیره با استفاده از داده های تابلویی و روش

اثرات ثابت؛ ضمن تأیید فرضیه‌های پژوهش، مؤید این مطلب بود که کیفیت حاکمیت شرکتی و رقابت در بازار محصول، بر خطای پیش‌بینی سود توسط مدیریت، تأثیر منفی و معناداری دارند و با بهبود کیفیت حاکمیت شرکتی، تأثیر معکوس رقابت در بازار محصول بر خطای پیش‌بینی سود، بیشتر می‌گردد.

تحقیقات خارجی

چیونگ (۲۰۱۶) در پژوهشی تحت عنوان رابطه مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و سطح نگهداشت وجه نقد، نتیجه‌گیری نمودند که ریسک اختصاصی، ریسک سیستماتیک، مسئولیت اجتماعی و حاکمیت شرکتی بر نگهداشت وجه نقد تأثیر دارد، مسئولیت اجتماعی بر ریسک اختصاصی شرکت تأثیر دارد، مسئولیت اجتماعی بر ریسک سیستماتیک شرکت تأثیر دارد و مسئولیت اجتماعی بر حاکمیت شرکتی تأثیر دارد. گینلینگر و سادور (۲۰۱۸) در پژوهشی تحت عنوان تأثیر کیفیت نظام راهبری شرکتی بر سطح نگهداری وجه نقد توسط شرکت، نتیجه‌گیری نمودند که از طریق وجود محدودیت‌های مالی و مشکل نمایندگی، توضیح داده می‌شود. بر اساس استدلال این مؤلفان، شرکت‌هایی که به صورت خانوادگی کنترل می‌شوند، نسبت به سایر شرکت‌ها، بیشتر از محدودیت‌های مالی رنج می‌برد.

فرضیه تحقیق

نگهداشت دارایی‌های نقدی بر کیفیت سود؛ تأثیر معناداری دارد.

مدل تحقیق

بر اساس مطالب پیشین، دارایی‌های نقدی شرکت i در زمان t به صورت زیر ارائه می‌شود:

$$EQ_{i,t} = \beta_0 + \sum_{k=1}^n \beta_{1,k} Y_{i,k,t} + \varepsilon_{i,t}$$

تعریف متغیرها و شیوه محاسبه آن‌ها

متغیر وابسته

CASH: نگهداشت دارایی‌های نقدی

نگهداشت دارایی‌های نقدی از رابطه زیر قابل محاسبه است.

$$\text{CASH} = \frac{\text{وجه نقد}}{\text{کل دارایی‌ها}}$$

متغیر مستقل

EQ: کیفیت سود

در پژوهش حاضر، برای اندازه‌گیری کیفیت سود، طبق رابطه (۱) از مدل دیچف و دیچو (۲۰۰۲) و فرانسیس و همکاران (۲۰۰۵) استفاده می‌شود. بر اساس این رویکرد، کیفیت سود در وهله نخست توسط کیفیت ارقام تعهدی تعیین می‌شود؛ زیرا سود حسابداری را می‌توان به عنوان جمع جریان‌های نقدی عملیاتی و ارقام تعهدی بازنمایی کرد. چنین تصویری وجود دارد که ارقام تعهدی حسابداری، جریان‌های نقدی عملیاتی آتی را پیش‌بینی می‌کنند و جریان‌های نقدی جاری و یا بازگشت جریان‌های نقدی گذشته را منعکس می‌نمایند. خطای اندازه‌گیری در تعیین ارقام تعهدی می‌تواند توانایی ارقام تعهدی را برای پیش‌بینی جریان‌های نقدی آتی یا انعکاس جریان‌های نقدی گذشته و حال بصورت بالقوه تحریف نماید.

$$TCA_{i,t} = b_0 + b_1 CF_{i,t-1} + b_2 CF_{i,t} + b_3 CF_{i,t+1} + b_4 DREV_{i,t} + b_5 PPE_{i,t} + e_0 \quad (1)$$

که در رابطه فوق:

TCA_{it} : جمع ارقام تعهدی جاری شرکت i در سال t

CF_{it-1} : جریان‌های نقدی شرکت i در سال $t-1$ ،

CF_{it} : جریان‌های نقدی شرکت i در سال t ،

C_{it+1} : جریان‌های نقدی شرکت i در سال $t+1$ ،

ΔREV_{it} : تغییر در درآمد فروش شرکت i در سال t نسبت به سال $t-1$ ،

PPE_{it} : ارزش ناخالص (بهای تمام شده) اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات شرکت i در سال t می‌باشد.

جمع ارقام تعهدی جاری (TCA) از رابطه (۲) بدست می‌آید.

$$TCA_{i,t} = DCA_{i,t} - DCL_{i,t} - DCASH_{i,t} + DSTDEBT_{i,t} \quad \text{رابطه (۲)}$$

ΔCA_{it} : تغییر در دارایی‌های جاری شرکت i در سال t نسبت به سال $t-1$ ،

ΔCL_{it} : تغییر در بدهی‌های جاری شرکت i در سال t نسبت به سال $t-1$ ،

$\Delta CASH_{it}$: تغییر در موجودی نقد شرکت i در سال t نسبت به سال $t-1$ و

$\Delta STDEBT_{it}$: تغییر در تسهیلات مالی دریافتی کوتاه‌مدت شرکت i در سال t نسبت به سال $t-1$ می‌باشد.

جریان‌های نقدی شرکت i در سال t ($CF_{i,t}$) نیز از رابطه (۳) به دست می‌آید.

$$CF_{i,t} = NIBE_{i,t} - TCA_{i,t} + DEPN_{i,t} \quad \text{رابطه (۳)}$$

که در رابطه فوق:

$NIBE_{it}$: سود خالص قبل از ارقام غیرمترقبه شرکت i در سال t ،

TCA_{it} : جمع ارقام تعهدی جاری شرکت i در سال t و

$DEPN_{it}$: هزینه‌های استهلاک شرکت i در سال t می‌باشد.

بر اساس رابطه (۱)، اگر کیفیت ارقام تعهدی بالا باشد، آنگاه ارقام تعهدی می‌تواند عمده تغییر در جریان‌های نقدی جاری، گذشته و آینده را منعکس نماید و در نتیجه باقیمانده خاص شرکت (E_{it}) در رابطه (۱) مبنای کیفیت سود مورد استفاده در این پژوهش را شکل می‌دهد. به صورت مشخص، شاخص کیفیت سود بعنوان معکوس مربع باقیمانده‌های شرکت i تعریف می‌شود. هر قدر مربع باقیمانده‌ها بالاتر باشد، به نشانه ارقام تعهدی ضعیف‌تر و کیفیت سود بالاتر تعبیر می‌شود. پس می‌توان شاخص کیفیت سود را در پژوهش بصورت زیر تعریف نمود:

$$EQ = \frac{1}{\varepsilon^2}$$

متغیرهای کنترلی

LEV: اهرم مالی

اهرم مالی از رابطه زیر قابل محاسبه است.

$$LEV = \frac{\text{کل بدهی‌ها}}{\text{کل دارایی‌ها}}$$

SIZE: اندازه شرکت

اندازه شرکت از طریق لگاریتم طبیعی مجموع دارایی‌های شرکت‌های نمونه در پایان سال قابل محاسبه است.

روش شناسی پژوهش

نوع روش

تحقیق ما با بازیابی اطلاعات حسابداری لازم برای همه شرکت‌های فهرست شده در بورس اوراق بهادار تهران از پایگاه داده‌های بین سالهای ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ که دارای اطلاعات صنعت هستند، شروع می‌شود. با توجه به ماهیت متفاوت دارایی‌های نقدی برای شرکت‌های مالی، این‌ها از نمونه اولیه ما حذف شده‌اند. سپس، ما همه شرکت‌ها را با اطلاعاتی که در پایگاه داده قیمت سهام تهران در دسترس است ادغام می‌کنیم تا مشخص کنیم که در پایان سالی مربوطه به کدام بازار - بازار سرمایه گذاری

اصلی یا جایگزین - متعلق است. سپس ما تمام مشاهداتی که نیازمندی های داده های ضروری برای محاسبه متغیرهای مورد استفاده در این مقاله، به خصوص متغیر کیفیت درآمد را برآورده نمی کنند را مستثنی می کنیم. در ابتدا با رجوع به بانک های اطلاعاتی نظیر پایان نامه ها، مقالات و پژوهشهای مشابه ادبیات مورد نیاز در جهت نگارش مبانی نظری و پیشینه پژوهش، گردآوری میگردد. در ادامه اطلاعات شرکت های مورد بررسی انتخاب شده به عنوان نمونه آماری، که اطلاعات آنها به صورت بانک های اطلاعاتی بر روی لوح های فشرده موجود بوده و تحت نظارت و بررسی نهادهای مسئول میباشند، از طریق مراجعه به صورت های مالی گرد آوری خواهد شد. در پژوهش حاضر، پس از تدوین ادبیات مرتبط با مبانی نظری و پیشینه پژوهش، با رجوع به بانک های اطلاعاتی مرتبط و پیوهش های پیشین، اطلاعات لازم جهت سنجش متغیر های تعریف شده از طریق مراجعه به صورت های مالی حسابرسی شده، گردآوری خواهد شد. در ادامه با استفاده از روبط تعریف شده و نرم افزار اکسل، به محاسبه متغیر ها بصورت ریاضی پرداخته شده و در نهایت، محاسبات انجام شده وارد نرم افزار ایویوز خواهد شد.

جامعه و حجم نمونه

جامعه آماری در این پژوهش، شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از ابتدای سال ۱۳۹۲ تا پایان سال ۱۳۹۶ به مدت پنج سال می باشد. برای حصول به نمونه آماری مطلوب از روش حذف سیستماتیک استفاده شده و جامعه آماری با استفاده از محدودیت های زیر تعدیل شده است:

۴۹۸	کل شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از ابتدا تا پایان سال ۱۳۹۶
۸۱	شرکت هایی که سال مالی آنها منتهی به پایان اسفند ماه هر سال نمی باشد.
۷۶	شرکت هایی که عضویت پنج ساله خود را در بورس حفظ ننموده اند.
۸۳	شرکت هایی که اطلاعات مالی آنها برای سنجش متغیرها کافی نبوده است.
۷۴	شرکت هایی که در دوره مورد بررسی، سال مالی خود را تغییر داده اند.
۷۷	شرکت هایی که جزو بانک ها و موسسات اعتباری، واسطه گری، بیمه و هلدینگ بوده اند.
(۳۹۱)	کل شرکت هایی که فاقد شرایط نمونه گیری بودند.
۱۰۷	نمونه آماری

یافته های پژوهش

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

آمار توصیفی متغیر های پژوهش در نگاره زیر نشان داده شده است.

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در دوره مورد بررسی

متغیر	میانگین	میان	بیشترین	کمترین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	مشاهدات
SIZE	۱۵۸۴۵	۱۵۷۲۹	۲۳۸۴۶	۱۱۳۶۸	۰۹۰۴	۰۷۳۰	۴۱۲۵	۵۳۵
EQ	۰۳۶۹	۰۳۴۷	۰۹۰۹	۰۱۵۳	۱۷۳۶	۰۰۶۴	۱۱۷۶	۵۳۵
LEV	۰۶۵۰	۰۶۸۵	۰۸۸۸	۰۳۲۰	۰۲۳۴	-۰۷۱۳	-۲۷۷۰	۵۳۵
CASH	۰۳۰۲	۰۲۸۳	۰۷۵۱	۰۱۲۴	۰۱۹۵	۰۴۲۶	۲۴۷۲	۵۳۵

بررسی نرمال بودن توزیع آماری جملات خطای فرضیه های پژوهش

جهت بررسی نرمال بودن توزیع آماری جملات خطای فرضیه های پژوهش از آزمون جارک - برا استفاده شده و نتایج آزمون مذکور در نگاره زیر ارائه شده است.

نتایج آزمون نرمال بودن توزیع آماری جملات خطای فرضیه های پژوهش

نام متغیر	نماد	آماره جارک برا	احتمال آماره جارک برا	چولگی	کشیدگی
جملات خطا	RESID	۶۶،۳۸۹	۰،۰۸۹	۰،۹۹۹	۲،۴۷۷

به لحاظ آنکه

الف: چولگی و کشیدگی متغیرهای مذکور، در بازه بهینه ۳ و ۳- قرار داشته و

ب: احتمال آماره جارک -، برای بیشتر از سطح خطای ۵٪ است، می‌توان استناد نمود که نرمال بودن توزیع آماری متغیر مذکور تأیید می‌گردد.

بررسی پایایی متغیرهای پژوهش

به منظور بررسی پایایی متغیرهای پژوهش، از آزمون لوین، لین و چو استفاده شده و نتایج آزمون مذکور در نگاره زیر نشان داده شده است.

بررسی پایایی متغیرهای پژوهش

نام متغیر	نماد	آماره لوین، لین و چو	احتمال آماره لوین، لین و چو
نگهداشت وجه نقد	CASH	-۱۰,۶۵۵۴	۰,۰۰۰۰
کیفیت سود	EQ	-۳۶,۱۲۷۳	۰,۰۰۰۰
اهرم مالی	LEV	-۴۵,۵۷۹۶	۰,۰۰۰۰
اندازه شرکت	SIZE	-۱۳,۸۷۲۶	۰,۰۰۰۰

بر اساس نتایج بدست آمده، این نتیجه حاصل شد که متغیرهای پژوهش در دوره بررسی، پایا بوده‌اند. زیرا احتمال آماره آزمون لوین، لین و چو در تمامی متغیرها، کمتر از سطح خطای ۵٪ بوده است.

بررسی نبود همخطی

نتایج بررسی نبود همخطی میان متغیرهای مستقل و کنترلی پژوهش در نگاره زیر نشان داده شده است.

نتایج بررسی همخطی میان متغیرهای مستقل و کنترلی پژوهش

متغیرهای مستقل و کنترلی		آماره‌های همخطی	
نام متغیر	نماد	تولرانس	عامل تورم واریانس (VIF)
نگهداشت وجه نقد	CASH	۰,۴۸۶	۲,۰۶۸
اهرم مالی	LEV	۰,۵۵۵	۲,۰۴۵
اندازه شرکت	SIZE	۰,۴۹۱	۲,۰۳۷

با توجه به آنکه مقدار تولرانس در همه متغیرها، بیشتر از ۰/۲ بوده و مقدار عامل تورم واریانس (VIF) کمتر از ۵ می‌باشد، می‌توان نتیجه گرفت میان متغیرهای پژوهش، همخطی وجود ندارد.

آزمون نبود واریانس ناهمسانی

در پژوهش حاضر، برای تشخیص واریانس ناهمسانی از آزمون وایت استفاده شده و نتایج در نگاره زیر بیان شده است.

بررسی واریانس ناهمسانی متغیرهای پژوهش

نام آزمون	فرضیه	آماره آزمون	درجه آزادی	احتمال آماره آزمون
وایت	اصلی	۲,۵۰۰	(۳,۲۱۰)	۰,۰۷۰۶

نتایج به دست آمده حاکی از آن است مقدار احتمال آزمون مذکور، بیشتر از سطح خطای ۵٪ است، لذا حاکی از همسانی واریانس بوده و ملاحظه شد که مشکل ناهمسانی واریانس وجود ندارد.

¹ Levin, Lin & Chu

² White Test

آزمون چاو و هاسمن

قبل از آزمون فرضیه پژوهش، به انتخاب الگوی رگرسیونی مناسب پرداخته شده است. در مرحله نخست، با استفاده از آزمون چاو، به انتخاب الگوی داده های تلفیقی در برابر داده های تابلویی پرداخته شده که نتیجه آزمون مذکور در نگاره زیر نشان داده شده است.

بررسی نتایج آزمون چاو

نام آزمون	فرضیه	آماره آزمون	درجه آزادی	احتمال آماره آزمون
چاو	اصلی	۵۵,۴۳۲	(۱۶۱,۶۳۷)	۰,۰۰۰۰

بر طبق داده های نگاره فوق، مقدار احتمال آماره آزمون چاو، کمتر از سطح خطای ۵٪ می باشد. لذا الگوی مناسب برای فرضیه پژوهش، استفاده از روش داده های تابلویی می باشد. لذا به منظور انتخاب الگوی اثرات ثابت در برابر الگوی تصادفی، جهت انجام رگرسیون داده های ترکیبی، از آزمون هاسمن استفاده شده و نتیجه آزمون مذکور در نگاره زیر نشان داده شده است.

بررسی نتایج آزمون هاسمن

نام آزمون	فرضیه	آماره آزمون	درجه آزادی	احتمال آماره آزمون
هاسمن	اصلی	۵۷,۱۸۴	۱۱	۰,۰۶۱۹

مشخص است که مقدار احتمال آماره آزمون هاسمن بیشتر از سطح خطای ۵٪ می باشد. لذا استفاده از الگوی تصادفی در برابر الگوی اثرات ثابت در فرضیه های پژوهش تأیید می گردد.

آزمون فرضیه پژوهش

مدل رگرسیونی اثرات تصادفی فرضیه مذکور در نگاره زیر نشان داده شده است.

مدل رگرسیونی اثرات تصادفی فرضیه پژوهش

متغیرها	آماره ها	نماد	ضرایب رگرسیونی	مقدار آماره t	احتمال آماره t
جزء ثابت		C	۰,۰۰۰۶	۲,۲۱۴	۰,۰۲۷۲
نگهداشت وجه نقد		CASH	۰,۰۶۳	۱۲,۵۳۳	۰,۰۰۰۰
اهرم مالی		LEV	-۰,۰۰۸	-۱,۷۹۰	۰,۰۷۳۸
اندازه شرکت		SIZE	۰,۰۲۴	۸,۳۵۴	۰,۰۰۰۰
ضریب تعیین	ضریب تعیین شده	دوربین واتسون	آماره F	احتمال آماره F	
۰,۷۹۸	۰,۷۴۳	۲,۱۷۵	۱۴,۶۳۹	۰,۰۰۰۰	

بر اساس نتایج حاصل از نگاره فوق، محرز می گردد که:

* بین کیفیت سود و نگهداشت وجه نقد؛ ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. (ضریب رگرسیونی: ۰,۰۶۳ و احتمال آماره تی: ۰,۰۰۰۰). لذا فرضیه پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می گردد.

* بر اساس ضریب تعیین تعدیل شده مدل، حدود ۷۴٪ تغییرات متغیر وابسته، ضمن توجه به تأثیر متغیرهای کنترلی، توسط تغییرات متغیرهای توضیحی مدل مذکور، قابل توضیح است.

* برای بررسی خود همبستگی میان متغیرهای پژوهش از آزمون دوربین - واتسون استفاده شده است که چون مقدار آن (۲,۱۷۵) در بازه بهینه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، بیان کننده این مطلب است که همبستگی بین واریانس جملات خطا دارای تأثیر گذاری جدی نبوده؛ دارای استقلال بوده و فرض وجود خودهمبستگی میان متغیرها، رد می گردد.

* در نهایت به منظور بررسی معنادار بودن مدل، از آزمون F استفاده شد و چون احتمال آماره آزمون مذکور (۰,۰۰۰۰)، کمتر از سطح خطای ۵٪ می‌باشد، معنادار بودن رگرسیونی برازش شده تأیید می‌گردد؛ عبارت دیگر؛ کلیت رگرسیون بصورت خطی، قابل اعتماد است.

خلاصه پژوهش

نتایج کلی حاصل از آزمون فرضیه پژوهش، بشرح اطلاعات مندرج در نگاره زیر می‌باشد.

خلاصه نتایج حاصل از آزمون فرضیه پژوهش

ردیف	فرضیه	نوع رابطه	معنی دار بودن یا نبودن	نتیجه آزمون فرضیه	انطباق یا تضاد
۱	نگهداشت دارایی‌های نقدی بر کیفیت سود؛ تأثیر معناداری دارد.	مثبت	معنادار	تأیید فرضیه	انطباق با یافته‌های تنگ و همکاران (۲۰۱۸)

بحث و نتیجه‌گیری حاصل از آزمون فرضیه پژوهش

فرضیه پژوهش حاضر، بدنبال برای پاسخی برای این مساله بود که آیا در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران، نگهداشت دارایی‌های نقدی بر کیفیت سود؛ تأثیر معناداری دارد؟ به منظور آزمون فرضیه مذکور، با توجه به نتایج آزمون‌های چاو و هاسمن، از مدل رگرسیونی اثرات تصادفی استفاده شد که نتایج آن به اختصار بشرح زیر تبیین می‌گردد:

نتایج حاصل از آزمون فرضیه پژوهش، بیانگر این مطلب بود که نگهداشت دارایی‌های نقدی بر کیفیت سود؛ تأثیر مثبت و معناداری دارد. این تأثیر، با توجه به ضریب تعیین تعدیل شده (۰,۷۴) نسبتاً قوی، و با توجه به احتمال آماره t (۰,۰۰۰۰)، معنادار می‌باشد. لذا فرضیه پژوهش تأیید گردید که یافته‌های حاضر، در انطباق با یافته‌های تنگ و همکاران (۲۰۱۸) می‌باشد.

پیشنهادات مبتنی بر یافته‌ها

بر اساس نتایج حاصله:

* به مدیران واحدهای تجاری پیشنهاد می‌گردد از طریق بهبود کیفیت گزارشگری مالی، تمهیدات لازم برای افزایش نگهداشت وجه نقد را فراهم آورند.

* به سرمایه‌گذاران و فعالان بازار بورس پیشنهاد می‌گردد که ضمن رتبه‌بندی شرکت‌های هدف بر اساس میزان نگهداشت وجه؛ در شرکت‌هایی اقدام به فعالیت‌های مالی و سرمایه‌گذاری نمایند که واحد مذکور، از نظر نگهداشت وجه نقد در سطح بالایی باشند؛ زیرا در اینگونه واحدها؛ کیفیت سود در سطح مطلوبی است.

* به مراجع استانداردگذاری پیشنهاد می‌گردد استانداردهای مشخص، مدون و لازم الاجرای را برای سنجش کیفیت سود تدوین نمایند.

پیشنهادات برای پژوهش‌های آتی

- ❖ بررسی نقش بحران‌های مالی در تعدیل تاثیر دارایی‌های نقدی بر کیفیت سود.
- ❖ بررسی نقش ویژگی‌های نظام راهبری شرکتی در تعدیل تاثیر دارایی‌های نقدی بر کیفیت سود.
- ❖ بررسی نقش افشای اختیاری اطلاعات در تعدیل تاثیر دارایی‌های نقدی بر کیفیت سود.
- ❖ بررسی نقش ویژگی‌های هیأت مدیره در تعدیل تاثیر دارایی‌های نقدی بر کیفیت سود.

منابع و مأخذ

- ابراهیمی زواره، روح اله (۱۳۹۱) رابطه اهرم مالی و بتا (ریسک سیستماتیک) با جریانهای نقدی ناشی از فعالیت های تامین مالی و جریانهای نقدی پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده اقتصاد و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز
- اذر، عادل و منصور مومنی (۱۳۸۵) آمار و کاربرد آن در مدیریت (تحلیل آماری) تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت)، جلد دوم
- اسدی، غلام حسین و حسن خان جمالی (۱۳۹۰) روش تحقیق و مطالعات مالی و اقتصادی با رویکرد تحلیل داده. چاپ اول انتشارات دانشکده علوم اقتصادی.
- اسدی، غلام حسین و رامین جلالیان (۱۳۹۱) بررسی تاثیر ساختار سرمایه، سهامداران و بزرگی شرکت بر میزان اعمال محافظه کاری شرکت ها، فصل نامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۹، شماره ۶۷
- اسماعیلی، شاهپور (۱۳۸۵) رابطه بین کیفیت سود و بازده سهام، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبایی
- اسناوندی، منصوره (۱۳۹۱) صورت جریان وجوه نقد با سود نقدی سهام پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه اقتصاد و حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
- اشرف زاده حمید و نادر مهرگان ۰ (۱۳۹۰) اقتصاد سنجی پانل دیتا تهران: موسسه تحقیقات تعاون دانشگاه تهران
- اعتمادی، حسین، منصور مومنی و حسن فرج زاده دهکردی (۱۳۹۱) مدیریت سود چگونه کیفیت سود شرکت ها را تهت تاثیر قرار میدهد؟ مجله پژوهش های حسابداری مالی سال چهارم، شماره ۲، ص ۱۰۱ تا ۱۱۲
- اعتمادی، حسین و حسن فرج زاده دهکردی (۱۳۹۱) تاثیر مدیریت سود و ساختار سرمایه بر محافظه کاری سود تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۱۳
- افتخاری، وحید و اکبر پروایی (۱۳۹۳) روری بر مفهوم کیفیت سود و ابهام موجود در تحقیقات آن مطالعات حسابداری و حسابرسی، سال سوم، شماره دهم، تابستان ۹۳
- بزرگ اصل، موسی و بیستون صالح زاده (۱۳۹۳)، کیفیت مدیریت و اقلام تعهدی، مجله دانش حسابداری، سال پنجم، شماره ۱۷، تابستان ۱۳۹۳ ص ۱۱۹ تا ۱۹۳
- بنی مهد، بهمن و عبدالرضا عامری (۱۳۹۱) رابطه میان شاخص مدیریت سود و بدهی پرسشنامه حسابداری مالی و حسابرسی، سال چهارم، شماره ۱۳، بهار ۱۳۹۱، ص ۱ تا ۲۰
- بیک محمد لو، کبری ۱۳۹۱، «رابطه صورت جریان وجوه نقد سه و چهار بخشی با سود نقدی سهام، پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز
- Agarwal; v ;g taffler ,r ,j , (2007) . twenty-five years of the taffler z-scor model: does it really have predictive abiliti?
- Bartholdi , j , Mateus , c , g Olson , (2012) . Do small and medium sized enterprises match their assets and liabilities?
- Bigelli , M , & Sanchez –Vidal , j , (2012) chash holding in private firms.journal of banking & finance
- Botsari , A , & meeks , G ,(2008) . do acquires manage earnings prior to a share for share bid?
- Chang , K. H , Kim , J , C . Kim , Y . S . ,& zhang , H .(2015) . INFORMATION Asymmetry and publicity , (28(3) 189-206